

Grutte Pier De Famyje

De grenzen van verwantschapsreconstructies

dr Gerrit Bloothoof

Universiteit Utrecht

Grutte Pier De Famyje

familie van Grutte Pier?

Pier Gerlofs Donia

hoe bewijs je dat?

Grutte Pier 3 april 2016

Grutte Pier De Famyje

Historische basisregistratie personen

Stel dat die er is!

Grutte Pier 3 april 2016

Grutte Pier De Famyje

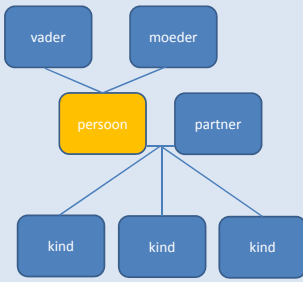
gegevens per persoon in BRP

- naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats en geboorteland
- gegevens over de ouders
- gegevens over huwelijk en geregistreerd partnerschap
- gegevens over kinderen
- verblijfplaats (adres)
- het **burgerservicenummer** (BSN)

Grutte Pier 3 april 2016

Grutte Pier De Famyje

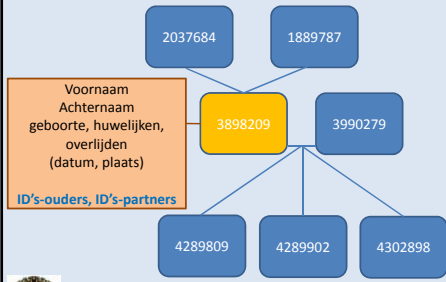
relaties

Grutte Pier 3 april 2016

Grutte Pier De Famyje

iedereen een persoonsnummer (ID)

Grutte Pier 3 april 2016

Grutte Pier De Famylje

familie van Grutte Pier?

afleiden uit zo'n historische basisregistratie personen!

maar ja...
die is er niet

Grutte Pier 3 april 2016 7

Grutte Pier De Famylje

nodig

- levensloop per persoon
geboorte , ouders, huwelijk(en), overlijden
- relaties tussen personen

Grutte Pier 3 april 2016 8

Grutte Pier De Famylje

genealogisch onderzoek

Het met zo weinig mogelijk personen beschrijven van historische gegevens

waarbij de individuele levenslopen en relaties tussen personen logisch en plausibel zijn

Grutte Pier 3 april 2016 9

Grutte Pier De Famylje

identiteit komt van identiek

Grutte Pier 3 april 2016 10

Grutte Pier De Famylje

wie was wie

geboortekarte Anema Jan huwelijksakte

dit zijn dezelfde personen

• in	• Douwe
• Douwe	• Anema
• Anema	• 20 jaar (1881)
• 33 jaar (1894)	• Aukje
• Aukje	• Fopma Bonnema
• Fopma Bonnema	

Grutte Pier 3 april 2016 11

Grutte Pier De Famylje

zorg hebben om kansen

de kans dat er een andere persoon bestaat die ook aan de gegevens voldoet

Grutte Pier 3 april 2016 12

Grutte Pier De Famylje

Jan de Jong

Grutte Pier 3 april 2016 13

Grutte Pier De Famylje

wie was wie?

Douwe	54.436 voorkomens
Anema	8.229
Douwe Anema	82
Aukje	31.791 voorkomens
Fopma Bonnema	153
Aukje Fopma Bonnema	19

de combinatie van beide personen is uniek

Grutte Pier 3 april 2016 14

Grutte Pier De Famylje

koppelervaring (voor Nederland)

- voornaam + achternaam + geboortejaar/leeftijd (ego)
voornaam + achternaam (moeder)

namen van 2 personen + een geboortejaar

- maar je komt zelfs ook al ver met:

geslacht + geboorteplaats + geboortedatum

LINKS project

Grutte Pier 3 april 2016 15

Grutte Pier De Famylje

bevolkingsreconstructie

vanaf 1811

- geboorte-, huwelijks-, en overlijdensakten bevatten in beginsel voldoende informatie voor bevolkingsreconstructie
 - per computer

voor 1811

- verwantschapsreconstructie zeer afhankelijk van beschikbare informatie
 - kennis van de variatie in de (historische) wereld nauwelijks door de computer te leren

Grutte Pier 3 april 2016 16

Grutte Pier De Famylje

problemen met historische gegevens

persoonsgegevens:

- kennen spellingsvariatie, aliasen en fouten
- staan verspreid in verschillende bronnen
- zijn er vaak niet

Hoe beïnvloeden **variatie en fouten** de beslissing of persoonsgegevens in een vermelding/akte **uniek identificerend** zijn?

Grutte Pier 3 april 2016 17

Grutte Pier De Famylje

varianten en fouten

- in bron
- bij het lezen (letters en interpretatie)
- bij het typen

vereist:

- opknappen van brongegevens
- naamstandaarden
- of **berekening van naamverschil** (= kans dat naam dezelfde persoon aanduidt)

Grutte Pier 3 april 2016 18

fouten

- alleen te repareren met voldoende andere gegevens

geboorteakte Ane Jan

- in Barradeel
- Douwe
- Anema
- 33 jaar (1894)
- Antje** (in plaats van Aukje)
- Fopma Bonnema

Grutte Pier 3 april 2016 19

statistiek Grutte Pier (24 maart 2016)

- 9.216 gezinnen, 25.080 personen
 - 12.747 mannen 1-103 jaar
 - 12.218 vrouwen 1-110 jaar
- gemiddelde leeftijd gehuwden
 - 65,2 jaar (man) 4-103 jaar
 - 64,0 jaar (vrouw) 1-129 jaar

Grutte Pier 3 april 2016 20

achternamen in Grutte Pier Famylje

top-50 uit GBA-2007 top-25 Grutte Pier Famylje

de Vries 6	van der Meulen	Feenstra	van den Berg
de Jong 7	Bosma	Boonstra	Bruinsma 20
Dijkstra 1	Zijlstra 8	Hiemstra 15	Westra 12
de Boer 5	van Dijk	Bergsma	Koopmans 19
Visser 21	Kooistra	Faber 22	van der Velde
Hoekstra 18	Brouwer	Meijer	Hibma 2
Postma 17	Bouma 23	Kuiper	Anema 3
Veenstra	Mulder	Bos	Tolsma 4
van der Veen	Wiersma 10	Bangma 11	Osinga 13
de Haan	Boersma 14	Smit	Osinga 13
van der Wal	de Groot	Elzinga	Hommema 24
Bakker 16	van der Heide	van de	Nicolai 25
van der Meer	Terpstra	Reitsma	Venema
		Miedema 9	Jansen

Grutte Pier 3 april 2016 21

Hibma, Anema, Tolsma, Bangma, Osinga

Grutte Pier 3 april 2016 22

achternamen? Grutte Pier Famylje

achternaam	aantal	voornaam
(poss.)	8	Jacob Pieters Bosma
.	7	..
à Nijeholt	6	Antje Hoitinga Lycklama Á
Greoltdr.	5	Aeck
(Hibma)	2	Johannes Tietes
Hibma/Donia	2	Gerben Pyters
hartog	1	Antje Pieters

Grutte Pier 3 april 2016 23

Voornamen Grutte Pier Famylje

mannen	aantal	vrouwen	aantal
1. Jan	1001	1. Antje	672
2. Johannes	580	2. Trijntje	662
3. Pieter	549	3. Jans	427
4. Klaas	452	4. Grietje	406
5. Jans	438	5. NN	321

Grutte Pier 3 april 2016 24

voornamen? Grutte Pier Famylje

mannen	aantal	vrouwen	aantal
Pieters	272	Pieters	270
NN	229	Klazes	169
Klazes	183	Jacobs	151
van	158	Douwes	131
der	138	van	127
Jacobs	138	der	113

Grutte Pier 3 april 2016 25

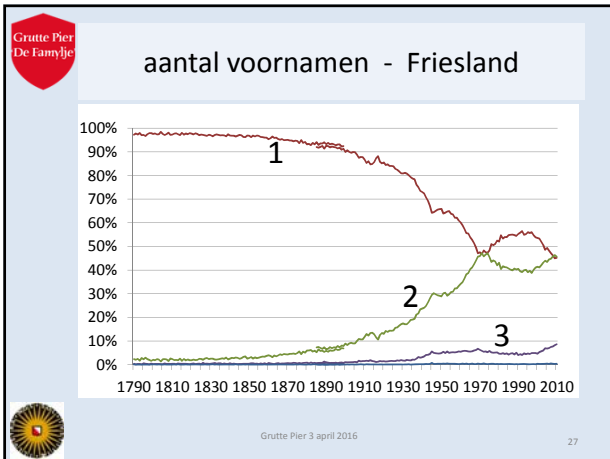
patroniemen

komen veel voor in Friesland, ook na 1811

in wiewaswie:

provincie	aantal
Friesland	2.265.151
Noord-Holland	127.867
Drenthe	93.542
Zuid-Holland	60.329
Utrecht	30.798

Grutte Pier 3 april 2016 26

variatie in voornamen (man)

Dauw (1)	Doume (4)
Douw (37)	Douwe (44.754)
	Douwen (13)
Dauko (1)	Dauwen (1)
Douko (32)	
Douke (36)	Doewe (465)
	Doewee (1)
	Doewo (27)
Daauwe (5)	Doutse (1)
Dauwe (97)	Dousse (5)
Dowue (1)	Dous (2)
Douive (1)	

Grutte Pier 3 april 2016 28

variatie in voornamen (vrouw)

Douw (24)	Douttje (13)	Doutren (1)	Douwiena (15)
Douke (57)	Douttje (6)	Dautsen (1)	Douwina (1)
	Doutjen (98)	Dautzen (1)	Douweina (1)
Daukje (3)	Douttjen (2)	Doutsen (190)	Douwijna (23)
Doukje (34)	Douttjen (1)	Doutzen (1078)	
Doukjen (19)	Douttjen (1)	Doutszen (1)	Dauina (1)
Douktje (1)	Dauwtje (1)	Douttzen (1)	Douina (51)
	Dauwtje (885)	Douttzen (1)	Douina (2)
	Dauwtje (1)	Douttzen (1)	Douina (1)
Douwke (2)	Dauwtje (6)	Douttzen (1)	
Dauwke (10)	Dauwtje (46)	Douttzen (22)	Douwmina (4)
Dauwke (91)	Dauwtjes (1)	Douttzen (1)	Douwmina (23)
Dauwkjen (3)		Douttzen (2)	Doumina (1)
Dauwkjen (18)	Douce (1)	Douttzen (58)	Doumjina (1)
	Doutze (2)		
Dautje (5)	Doutse (2)	Douwina (13)	
Dautje (1094)	Doutse (6)	Douwina (17)	
Dautdje (2)	Doudsen (5)	Douwina (489)	

Grutte Pier 3 april 2016 29

variatie in voornamen (man)

Grutte Pier 3 april 2016 30

Grutte Pier
De Famylje

naamstandaarden

- Voornamen:
189.000 vormen naar ca 1.000 standaarden
- Familienamen:
564.000 vormen naar ca 30.000 standaarden

Naamstandaarden kunnen gegevenskoppeling sterk vereenvoudigen

Grutte Pier 3 april 2016 31

Grutte Pier
De Famylje

familie van Grutte Pier?

Voor 1811: goede genealogen kunnen betrouwbare stamboom maken, mits er voldoende bronmateriaal is

Na 1811: aanhaken aan stamboom zal meestal betrouwbaar zijn, en zou met behulp van de computer kunnen worden uitgevoerd

Grutte Pier 3 april 2016 32

Grutte Pier
De Famylje

tot besluit

- Een historische basisadministratie personen is mogelijk vanaf 1811
 - kan grotendeels met de computer worden gebouwd
 - vereist organisatie en middelen
- Genealogie is kansberekening, en vraagt veel ervaring en historische kennis van zaken voor het inschatten van kansen, zeker bij oudere gegevens
 - voor 1811 is de benodigde kennis vooralsnog te complex voor computers (maar die kan wel ondersteunen)

Grutte Pier 3 april 2016 33

Grutte Pier
De Famylje

dank voor uw aandacht

Grutte Pier 3 april 2016 34

Grutte Pier
De Famylje

Grutte Pier 3 april 2016 35

Grutte Pier
De Famylje

Samenvatting

Mensen laten in allerlei documenten levenstekens na, soms zelf, meestal neergeschreven door anderen. Het is niet vanzelfsprekend dat we na een lange tijd die informatie weer bij elkaar kunnen brengen en kunnen samenstellen tot een levensgeschiedenis. Eigenlijk is het heel vaak een kansberekening waarop we relaties tussen gegevens van mensen in het verleden baseren, zonder ons daarvan erg bewust te zijn. Dat gaat vaak wel goed (denken we), maar kan ook gemakkelijk leiden tot al te optimistische conclusies over familierelaties. Nu er steeds meer historische informatie gedigitaliseerd wordt kan de computer ingezet worden om hetzelfde te doen. En dat blijkt niet zo eenvoudig te zijn. De interpretatie van spellingvariatie, ontbrekende gegevens, het herkennen van fouten in het materiaal en het repareren ervan, het gebruiken van kennis van lokale omstandigheden; mensen zijn daar vooralsnog veel beter in dan computers. Daar staat tegenover dat computers veel beter dan mensen in staat zijn om enorme hoeveelheden gegevens te beoordelen zodat blinde vlekken vermeden kunnen worden en alternatieve interpretaties van gegevens gesuggereerd kunnen worden. In deze lezing wordt ingegaan op dit spanningsveld, de combinatie van de kennis en intelligentie van de mens en de vergelijkingskracht van de computer. Waar liggen de grenzen van verwantschapsreconstructies, zoals rond Grutte Pier?

Grutte Pier 3 april 2016 36